

SAHLGREN SKA LIFE

Bevarandeåtgärder-PM
2021-06-23

Bild på Per Dubbshuset

Bild på befintligt murverk mot Per Dubbsgatan

Bild på Victor Bensows Trappa

Bild på Ortopedkliniken

Mål och syfte

Detta dokument är framtaget som en del i arbetet med ny detaljplan för Per Dubbsgatan.

Syftet är att tydliggöra och förstärka den ambition som exploatörerna har att bevara befintliga byggnadsverk inom detaljplanens område samt hur arbetet med återbruk tydligare kan specificeras.

Västfastigheter har för avsikt att bevara delar av Per Dubbshuset och implementera detta i Hus 1 enligt något av de redovisade alternativen.

Gällande återbruk av murverk, trappa, tegel mm behöver detta studeras vidare i samråd med Exploatörerna och Göteborgs stad.

Se även PM Kvartersmark, lokalgator och torg 2020-09-17. Detta dokument kan även ses som ett komplement till det intentionsavtal (Letter of Intent) som VG Regionen skrivit på avseende bevarandeåtgärder av bla per Dubbs-salen.

Innehållsförteckning

1. Per Dubbshuset – bevarande av fasad
Per Dubbs huset i förhållande till nya byggnader
Alternativa bevarandeåtgärder, alt A (1&2) och B
Referensprojekt kring bevarande av fasad
2. Utredning av befintlig stödmuren i ny placering
3. Utredning av Dr. Victor Bensows trappor
4. Återbruk av rivningsobjekt

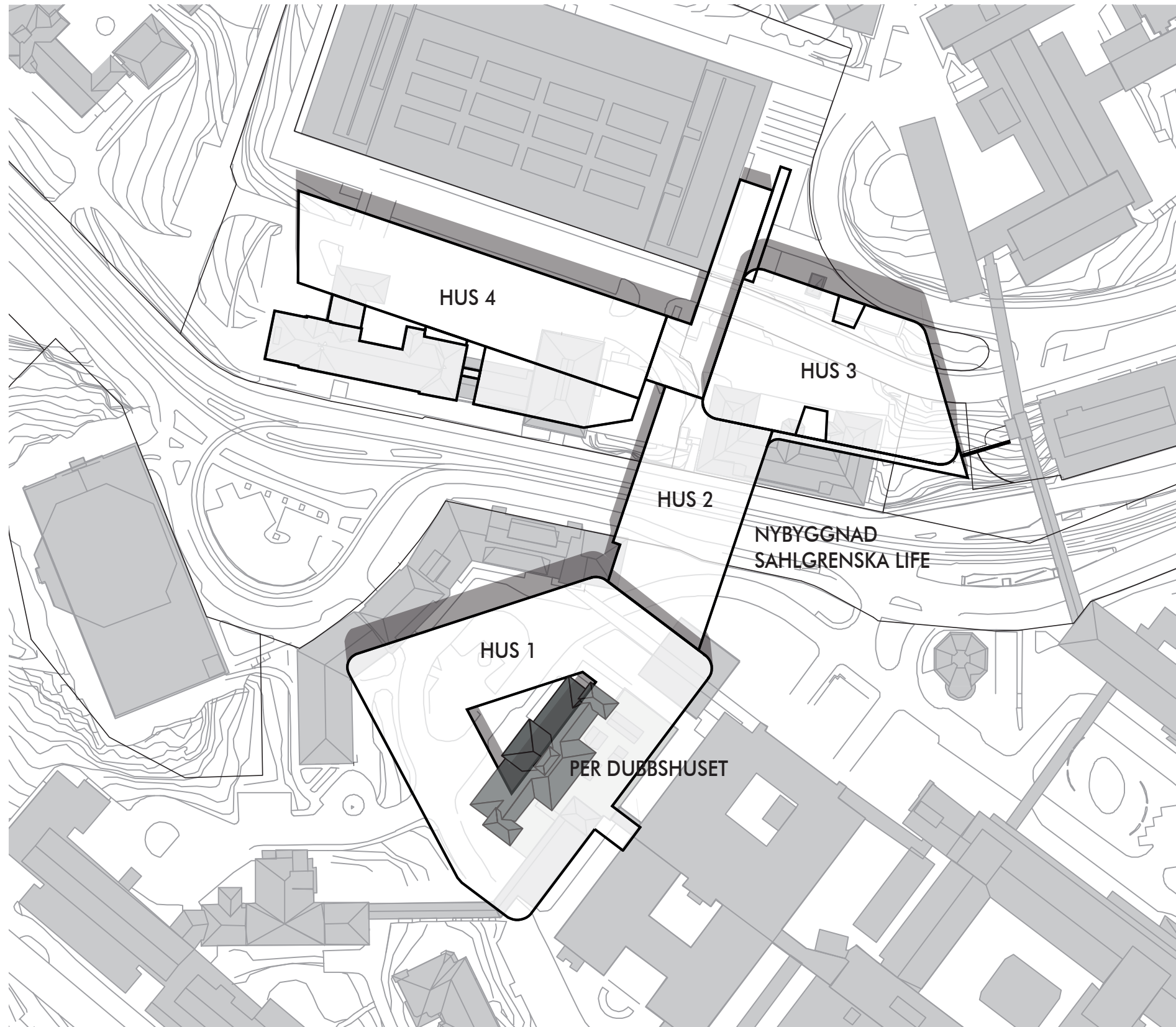

Bild på översiktsplan

1. Per Dubbshuset

Idag står Per Dubbshuset placerad på platsen där Sahlgrenska Life's planerade Hus 1 skall placeras. Utredningarna har gjorts hur byggnaden i sin helhet skulle kunna bevaras genom en ändrat form av Hus 1 (Alternativa placeringar - bevarande alternativ 2019/10/17).

Då detta inte visat sig vara möjligt pga bjälklagshöjder, samt krav på sammanhängande ytor och komplexa flöden har man istället i denna utredningen tittat på att bevara delar av huvudfasaden genom att integrerar den i gestaltningen av den nya byggnaden.

Per Dubbshusets Huvudfasad som utreds är markerad nedan och föreslås att bevaras enligt nedanstående parametrar:

- historisk förankring
- detaljer, material, hantverk, mm
- entrémotiv
- anslutning till huvudstråk genom Sahlgrenska Univers.

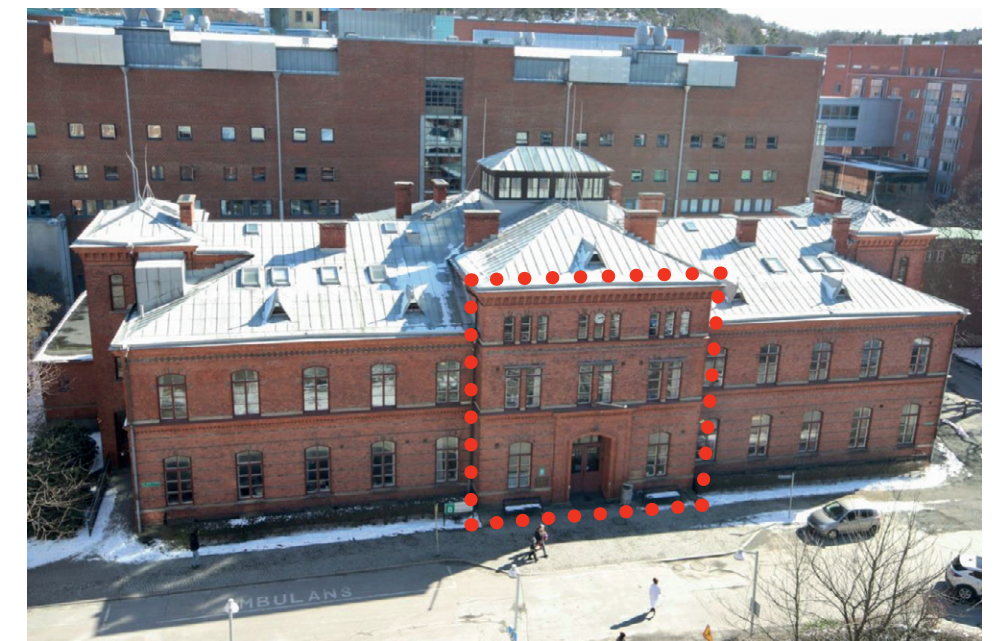

Bild på entréfasad Per Dubbshuset som diskuteras för bevarandeanternativ

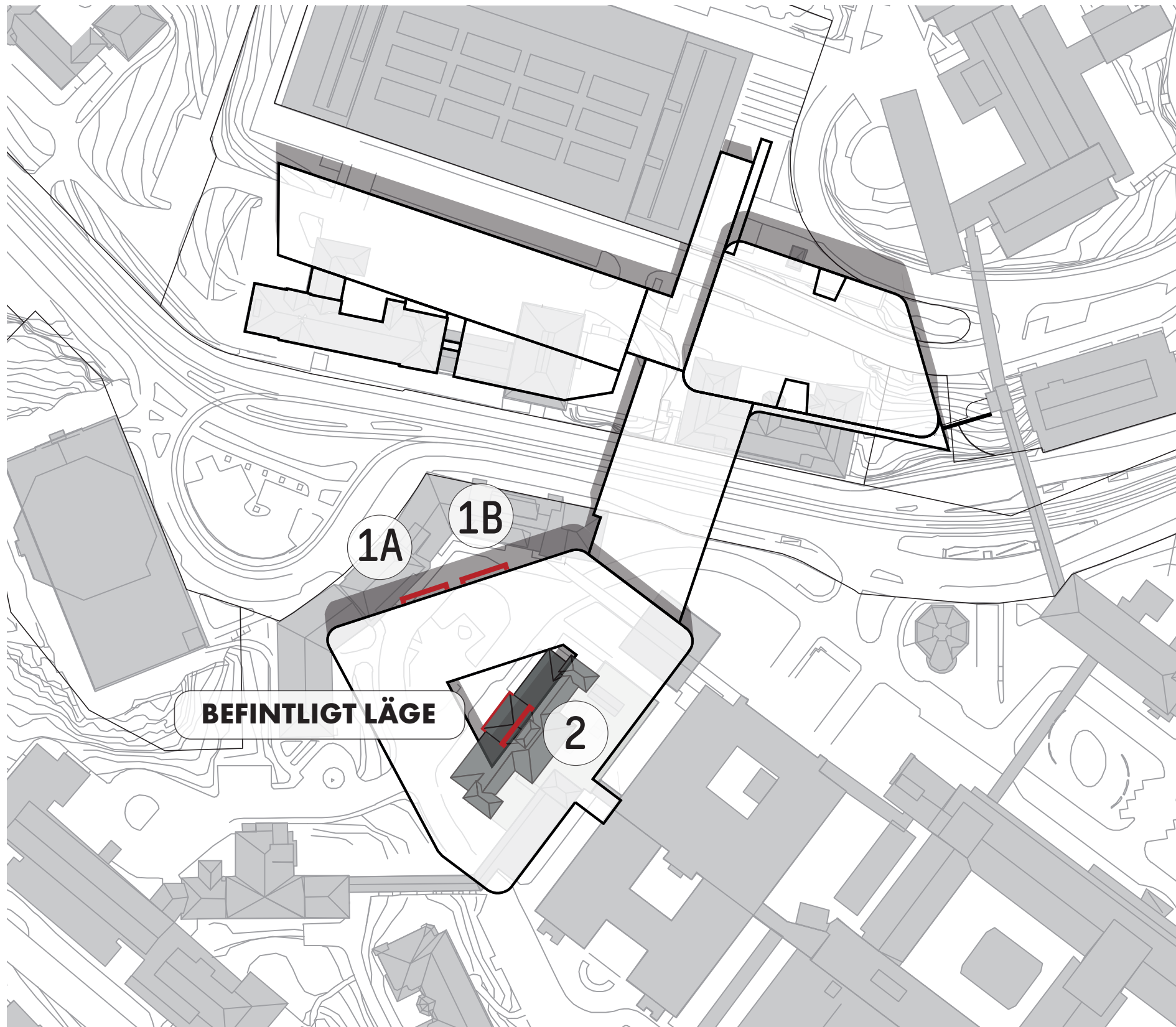

Bild på översiktsplan med redovisade alternativ

Utredning gällande placering av bevarad fasad:

I alternativa lägen 1A och 1B kommer Per Dubbs huvudfasad att vara synliga för allmänheten från Per Dubbsgatan. Per Dubbs huvudvudfasad blir ett tydlig entrémotiv mot spårvagnens vändslinga och ersätter entrémotivet som det forna Öron-Näsa-Hals-Huset gav.

Placeringen i förhållande till den nya fasaden kan blir både intressant i möte mellan gammalt/historisk och nytt, men behöver gestaltas med omsorg för att inplaceringen inte ska upplevas som malplacerad eller som en pastische.

I alternativ 2 placeras Per Dubbs huvudfasad inne i Atriumgården, där den får en mer historisk korrekt placering i förhållande till byggnadens ursprungsplats. En integrering av den historiska fasaden i Hus 1 innergård är lättare med hänseende till husets gestaltning och med tanke på tekniska krav, men fasaden kommer endast vara synliga för de som rör sig inne i byggnaden.

Även andra placeringar har utretts men har förkastats då de inte på samma sätt ansågs vara historiskt förankade till platsen.

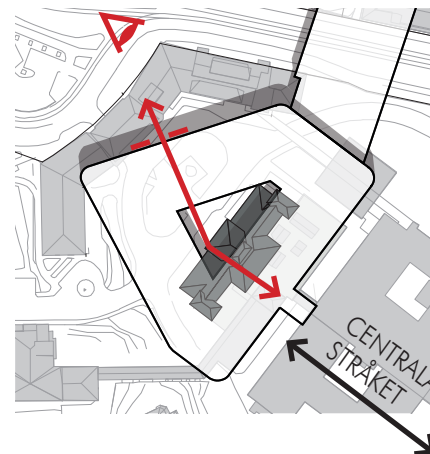

Alternativ 1A

Placeringen är sidoorienterad på hus 1 's västra fasad för att ansluta till det centrala invändiga stråket. Entrémotivet blir förskjutet, proportionerna och gestaltningen i framtida fasad bör studeras vidare.

Denna placering kan även kopplas till ett internt trapphus. Tekniska lösningar så som brand och utrymningskrav mm bör dock utredas vidare.

Per Dubbshusets och Hus 1 våningshöjd är olika, därför behöver anslutningen av bjälklag och fönstersättningen granskas i detalj senare.

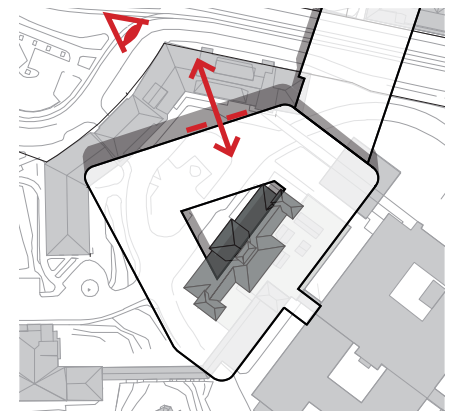

Alternativ 1B

Per Dubbsfasad är mer centrerad placerad i Hus 1 's fasad och kommer närmare huvudstråket Per Dubbsgatan.

Denna placering känns mer självklart som entrémotiv.

Verksamheten innanför Per Dubbsfasaden i plan 01 kommer att behöva anpassas till denna placering, och kan med fördel riktas mot patienter/besökare med publikt flöde.

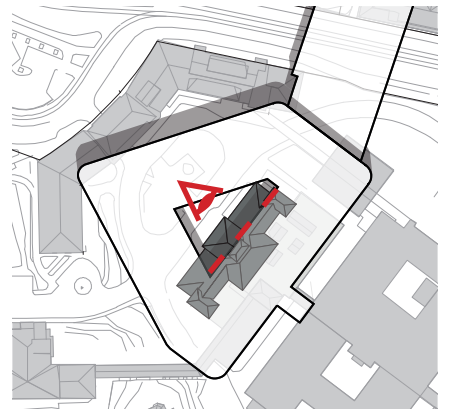

Alternativ 2

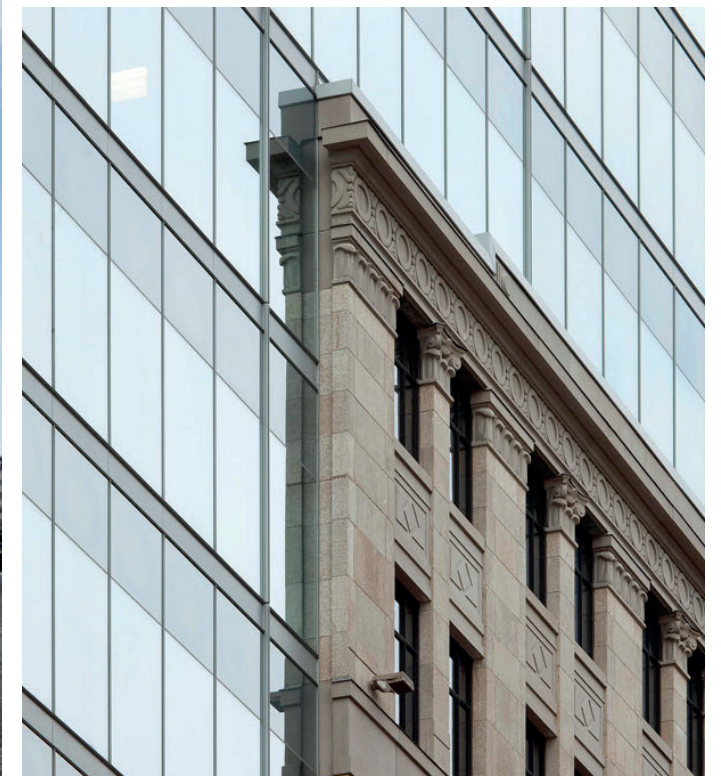
Placeringen inne i Hus 1 's atriumgård är synlig endast för de som rör sig och arbetar inne i byggnaden.

För att redovisa den historisk korrekta placeringen på platsen kan byggnadens kontur markeras i golvbeläggning.

Per Dubbshusets och Hus 1 våningshöjd är olika, därför behöver anslutningen av bjälklag och fönstersättningen granskas i detalj senare även med en placering inne i atriumgården.

Referensbilder återbruk av befintliga byggnader

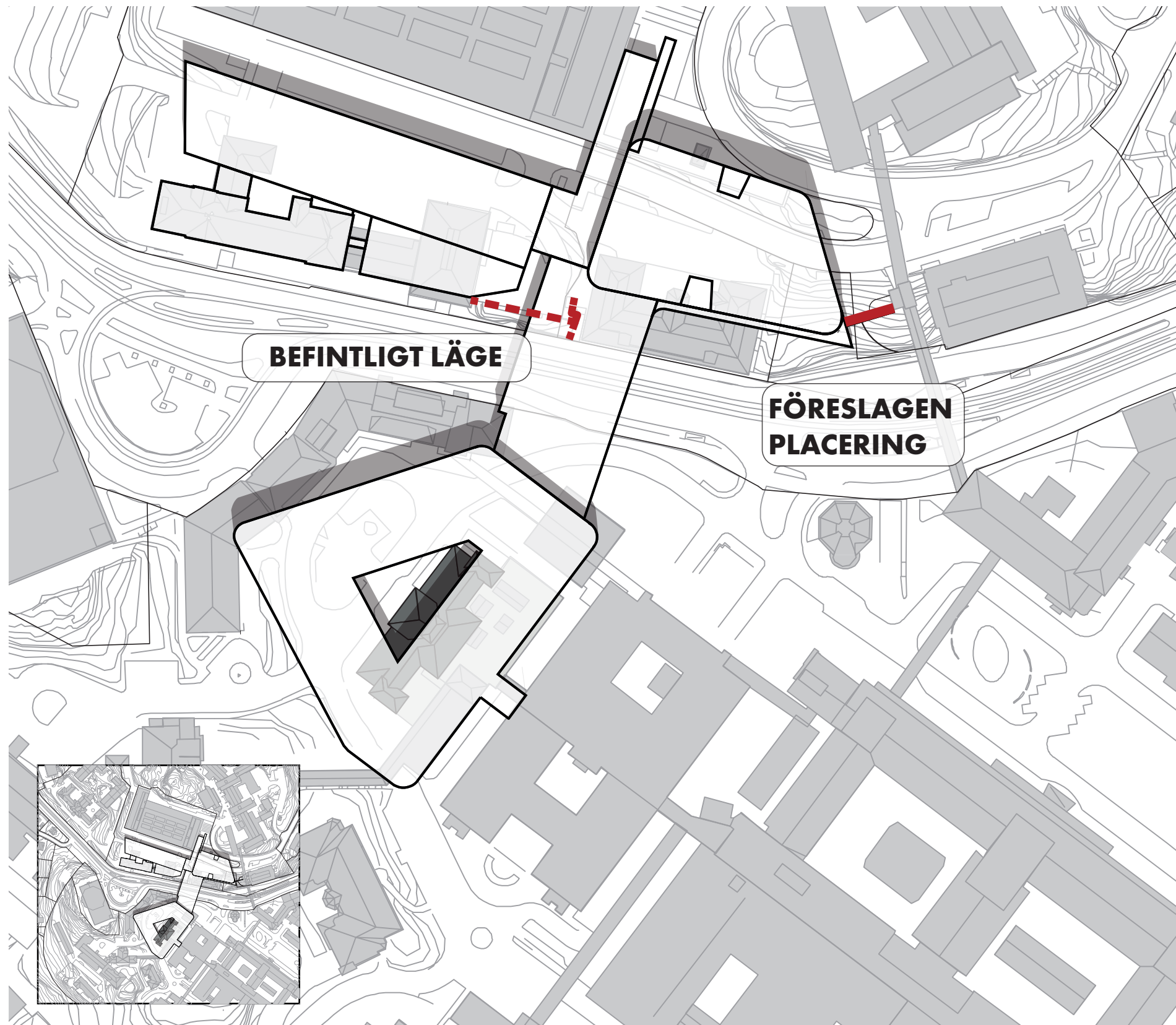

Bild på översiktsplan med stödmurens befintliga respektive föreslagna ny placering

2. Stödmuren

Utefter Per Dubbsgatan, där vägen breddas, kommer gamla murverk av granitblock behöva rivas. Delar av muren kan återbrukas på annan plats inom detaljplanen.

Den befintliga muren uppskattas till ca. 60-70 kvm. Stenarna behöver troligen klyvas för att kunna användas i den nya konstruktionen. Dessutom finns murpartier längs Victor Bensowstrappan och Per Dubbsgatan som skulle kunna användas. Men omfattningen av dessa är svåra att uppskatta. Troligtvis behövs komplettering med nya stenar.

Bild på den befintliga muren

Bild på befintlig mur

Bild på befintliga murpartier längs Victor Bensowstrappa

Visualisering på ny placering av gamla stenmur och -partier i ny sammanhang.

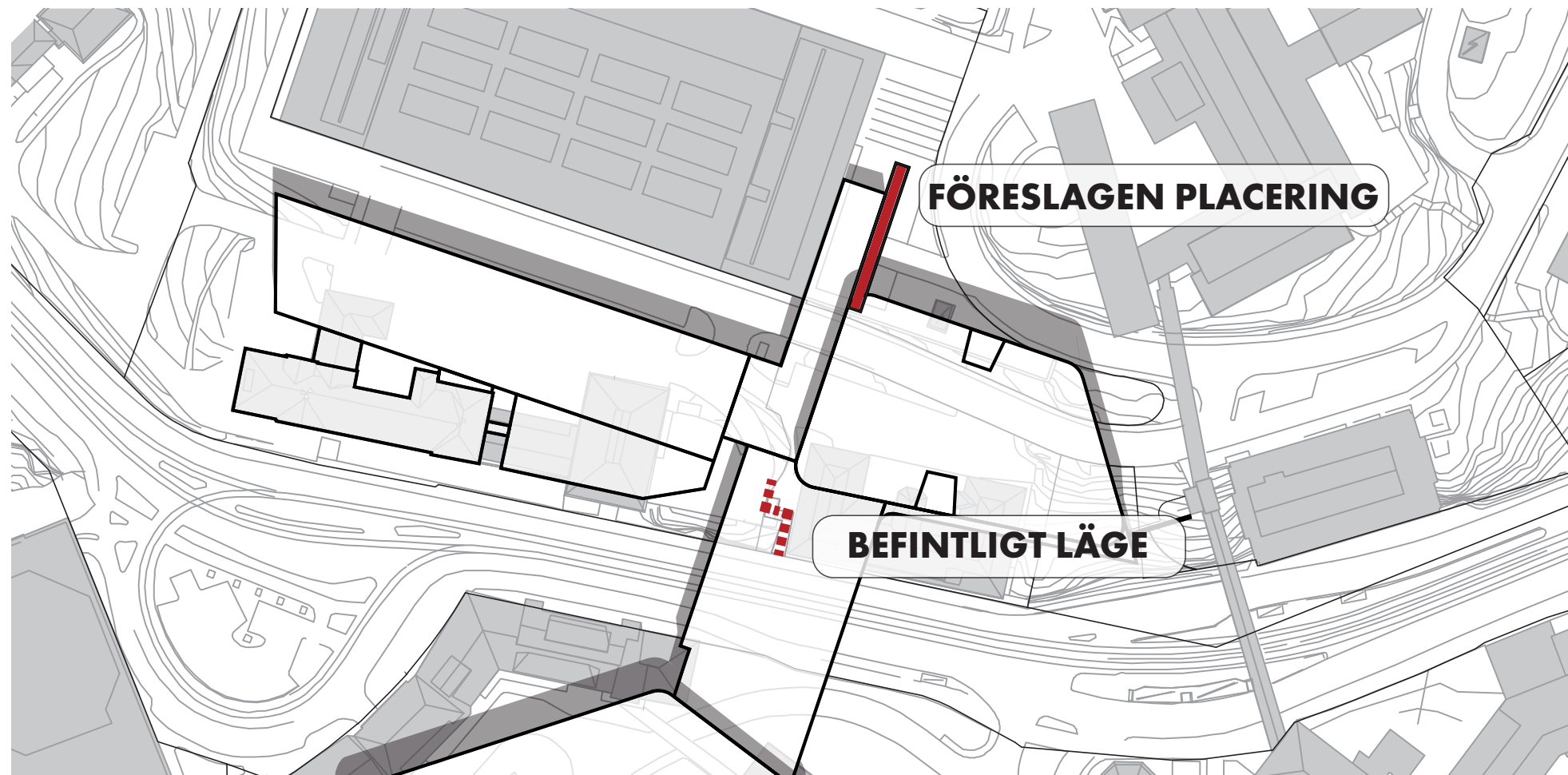
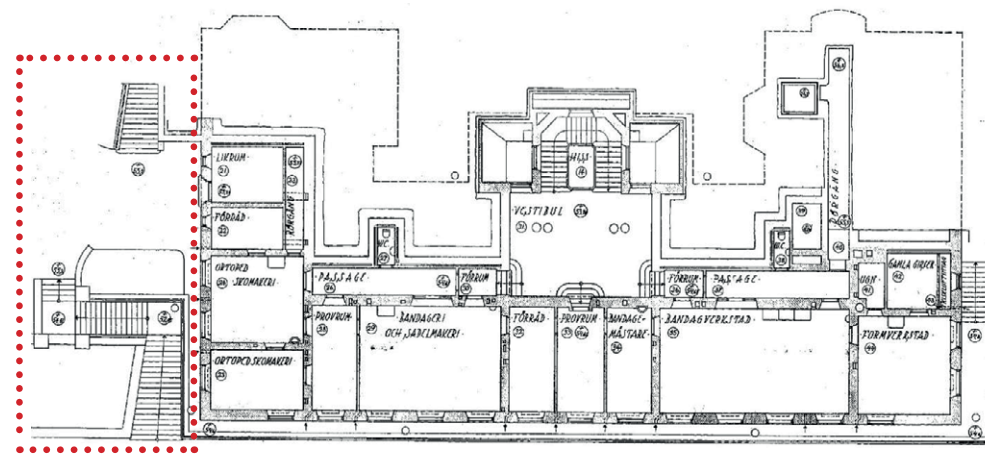

Bild på översiktsplan med Victors Bensows trappa i befintligt respektive alternativ ny placering

Ortopediska kliniken - Sektion

Ortopediska kliniken - Plan övre källarvåning

3. Victor Bensows trappor

Victor Bensows trappan uppfördes tillsammans med Ortopediska kliniken och är del av husets anpassning till topografin. Delar av trappan kan återbrukas inom detaljplanen men då trappan har en speciell form så behöver den anpassas till den nya platsen. Föreslagen placering för återbruk är ny trappa norr om hus 3.

Byggmaterial och -detaljer som undersökts för återanvändning:

- Trappstegen, granit
- Vilplanen
- Bänk vid vilplan
- Trappräcke - i sämre skick, återanvändning ifrågasätts. Vissa detaljer kan användas för att skapa igenkänning.

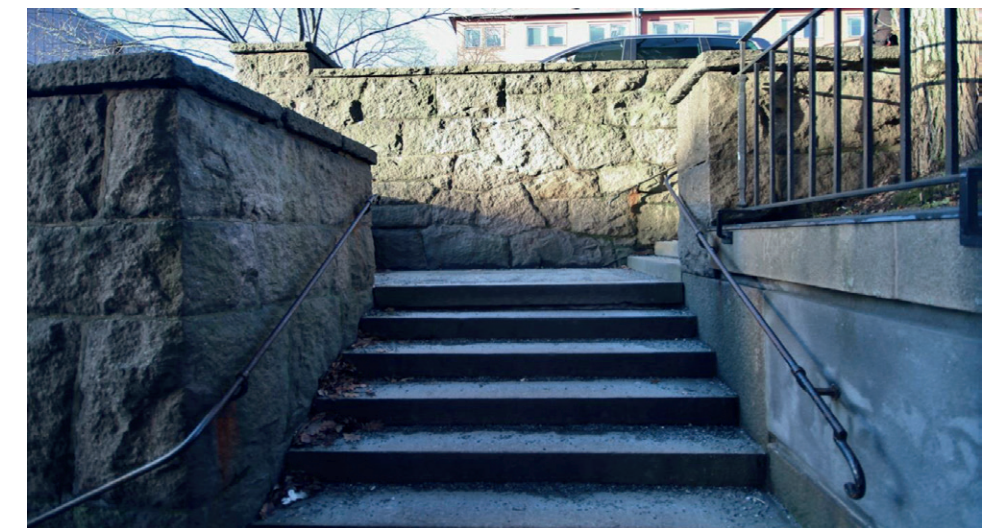
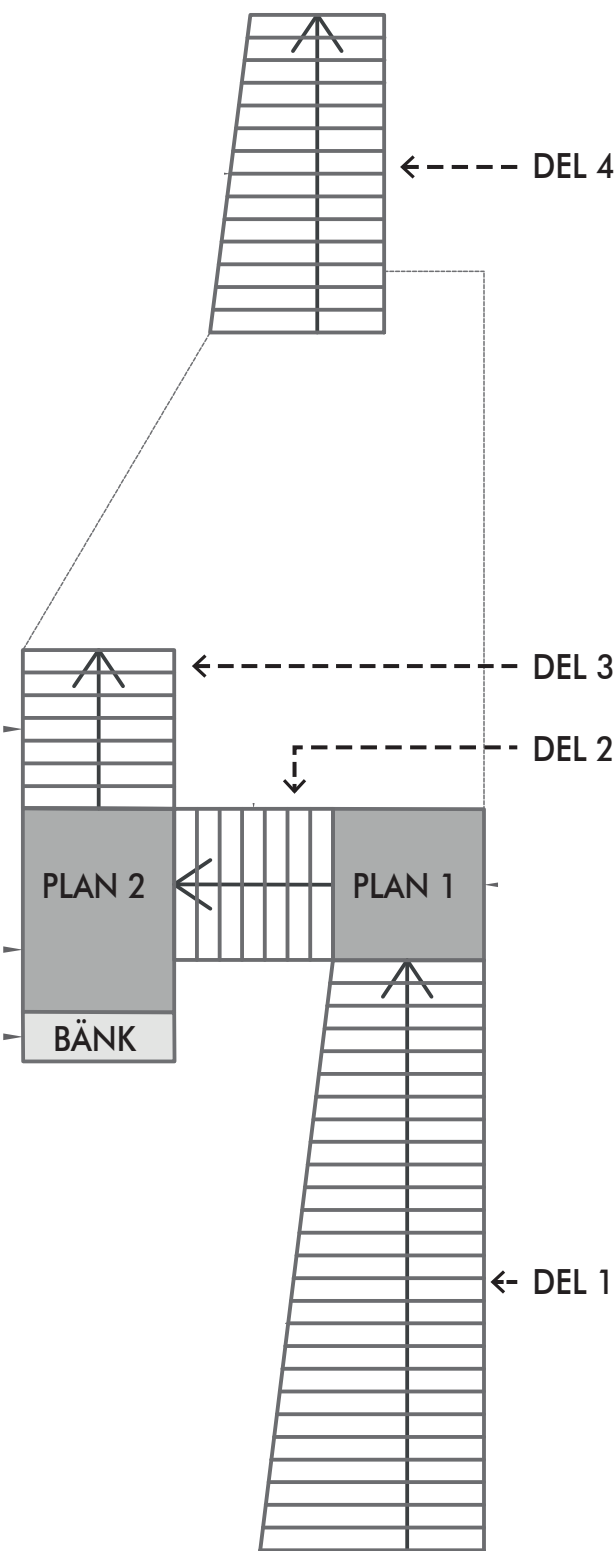
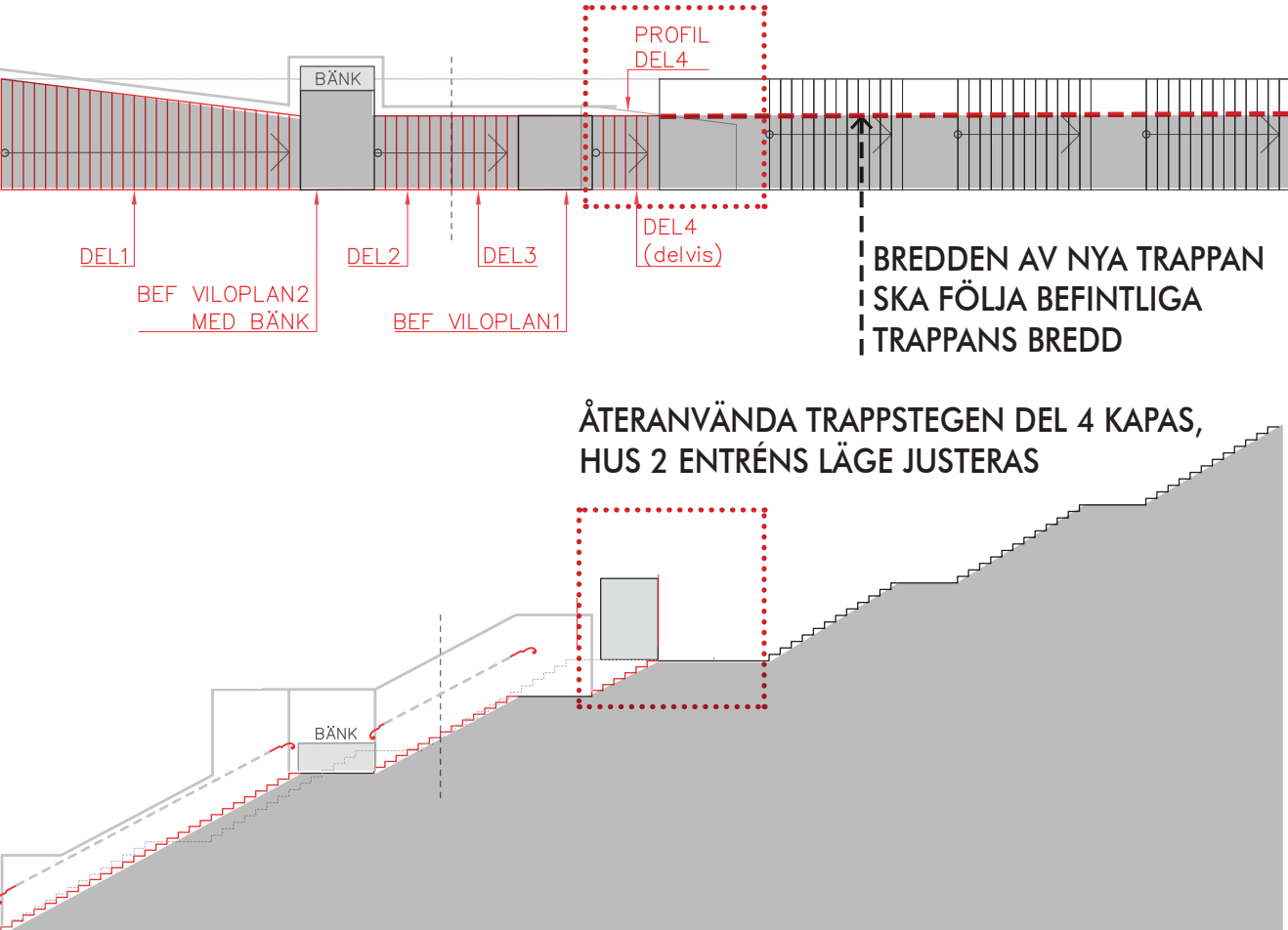

Foto på befintlig trappa

Befintlig Victor Bensows trappa

Återanvändning av Victor Bensows trappa - Alternativ 1

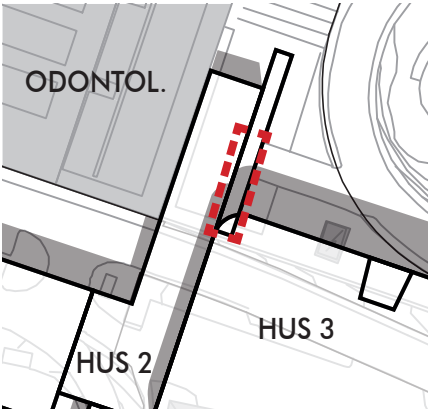

Plan och sektion alternativ 1

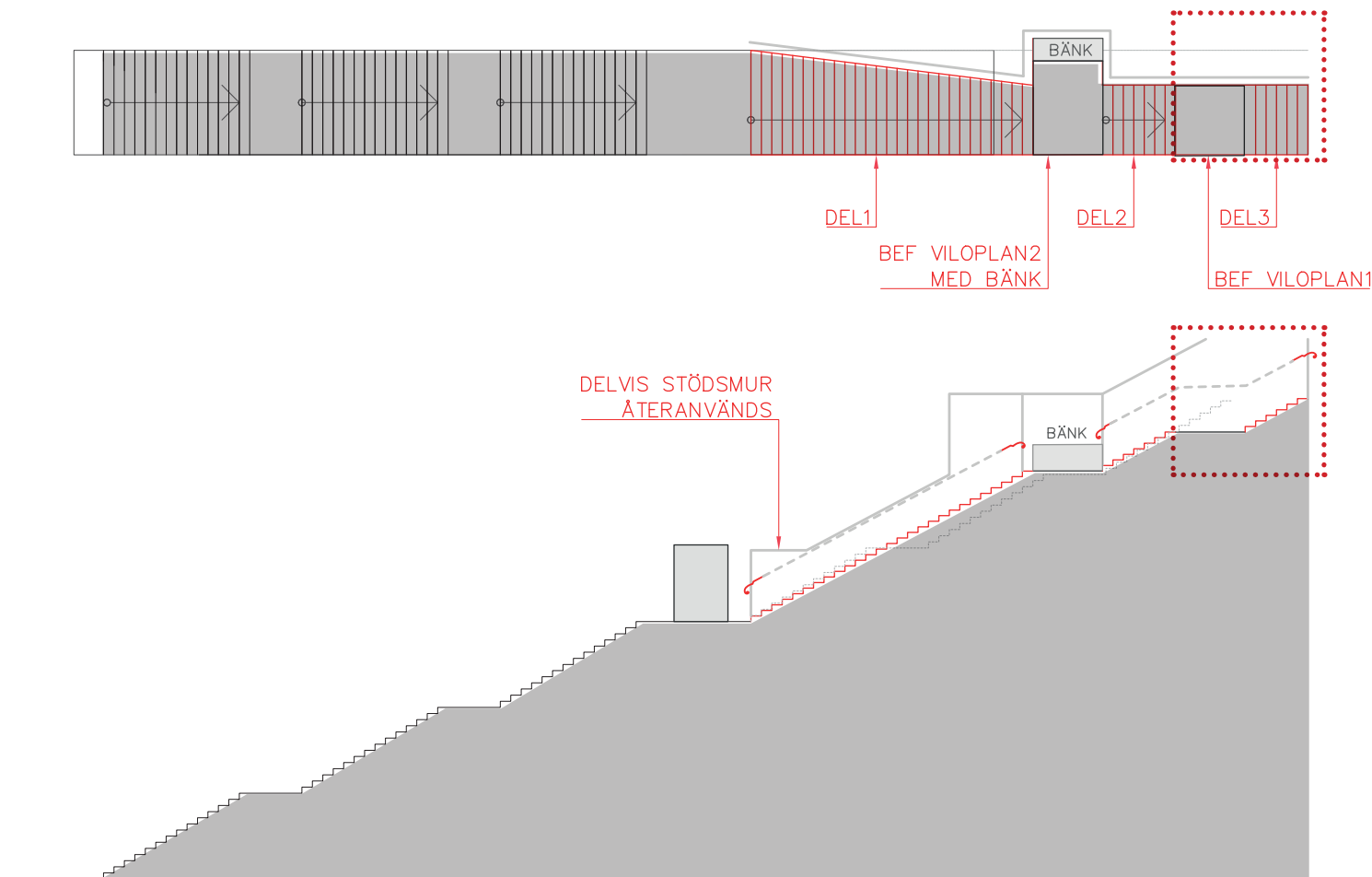
I detta alternativ börjar trappan med befintliga trapplöp från Victor Bensowstrappa och landar tillsammans med den nya trappan på ett gemensamt vilplan. Detta vilplan och fortsättningen av trappan behöver anpassas till befintliga och minskas i bredden.

Genom att den historiska trappan har en annan lutning än den antagna nya trappan behöver entrén till Hus 2 och dess vilplan justeras.

Stödmuren som finns som en integrerad del i trappan behöver studeras för vidare användning.

Återanvändning av Victor Bensows trappa - Alternativ 2a

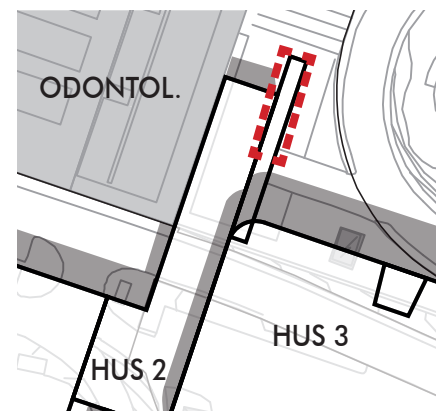

Plan och sektion alternativ 2a

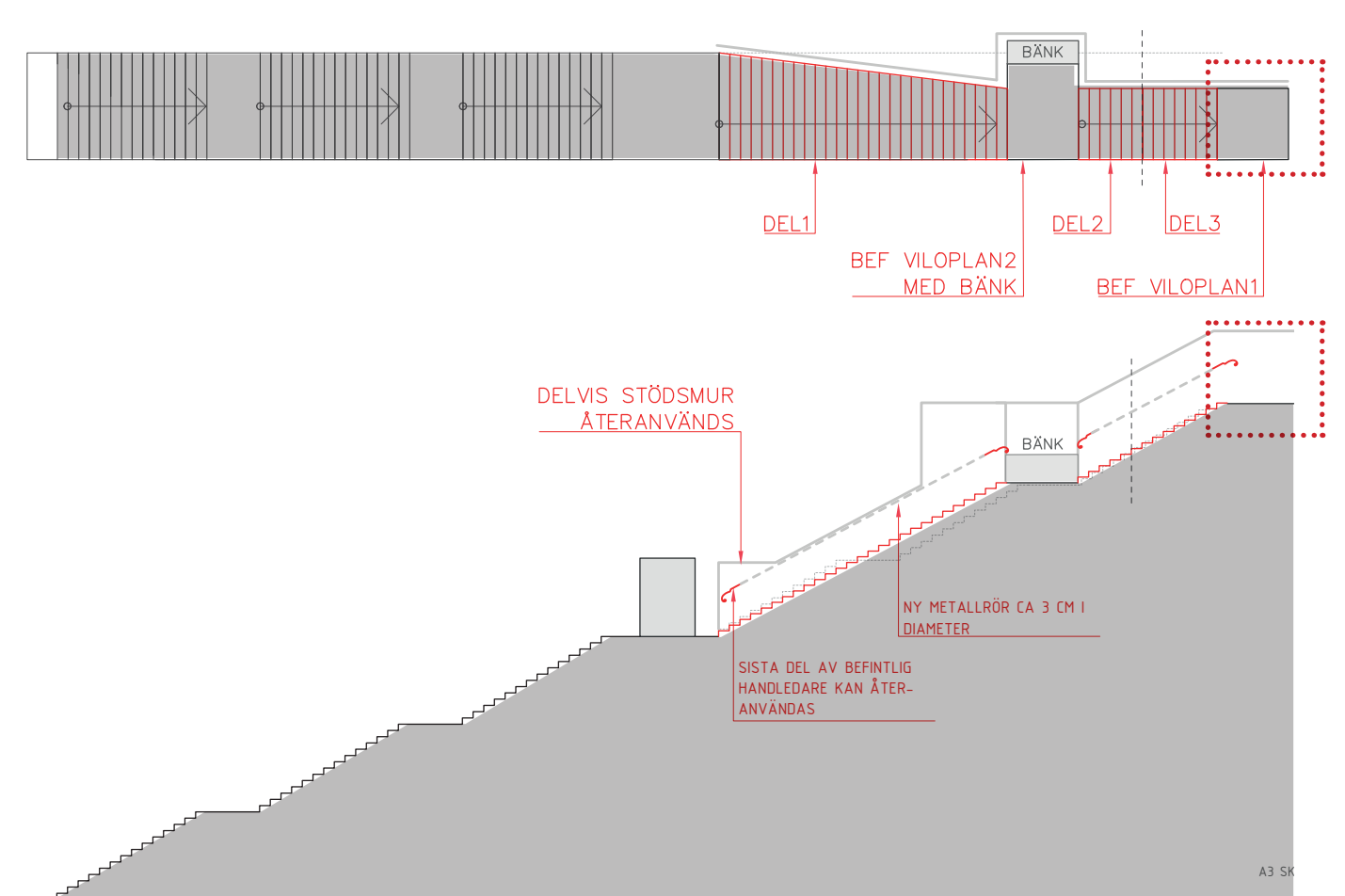
I detta alternativ läggs den befintliga Victor Bensows trappa som övre del i nya trappan vid Odontologen. Den vidgande formen av Victor Bensows trappa går bra att använda i kombination med bredare trapplöp fram till entrédörren Hus 2.

I den befintliga trappan ingår två vilplan. Om dessa ska återanvändas i samma följd kommer den nya trappan att bli längre än beräknad.

Stödmuren som finns som en integrerad del i Victor Bensows trappan behöver studeras för vidare användning.

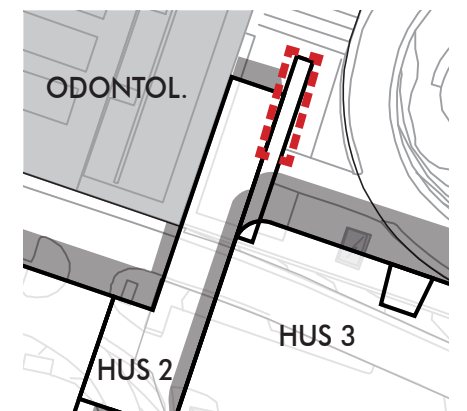

Återanvändning av Victor Bensows trappor - Alternativ 2b

Plan och sektion alternativ 2b

I alternativ 2b flyttas andra vilplanet till landningen av trappan.

4. Återbruk rivningsobjekt

Ytterligare delar av de byggnader som rivs kan komma till återbruk i någon form.

Inom detaljplanen kommer ett antal befintliga byggnader att rivas. Byggnadernas fasader består till största delen av tegel.

Att återanvända tegel är ett sätt att minska byggsektorns miljöavtryck. I Danmark är metoden etablerad och intresset ökar i Sverige. Vid rivning är det viktigt att minska resursslöseriet genom att se på möjligheten att återanvända brukbart byggmaterial.

I dessa gamla hus finns även material av hög kvalitet och detaljer utförda med handverksmässig skicklighet.

Följande åtgärder bör utföras:

Återbruk av byggdelar inom byggnadsvården

Att återanvända brukbart byggmaterial innebär inte bara en miljövinst utan kan i byggnadsvårdsammanhang vara ett sätt att återskapa en tidstypisk stil. Gamla spegeldörrar och stengolv, snidade träportar, trappräcken av smidesjärn är exempel på hantverk och kulturskatter som inte kan ersättas med nya produkter. Att återvända sådana byggnadsdelar är billigare än att låta nyttillverka motsvarande produkter. Ett flertal byggnadsvårdbutiker runt om i landet säljer begagnade bygghistoriskt värdefulla byggnadsdelar

Rivningsinventering

Före rivning ska byggnaden inventeras med avseende på materialinnehåll. Materialens mängd, sammansättning och separerbarhet bedöms här.

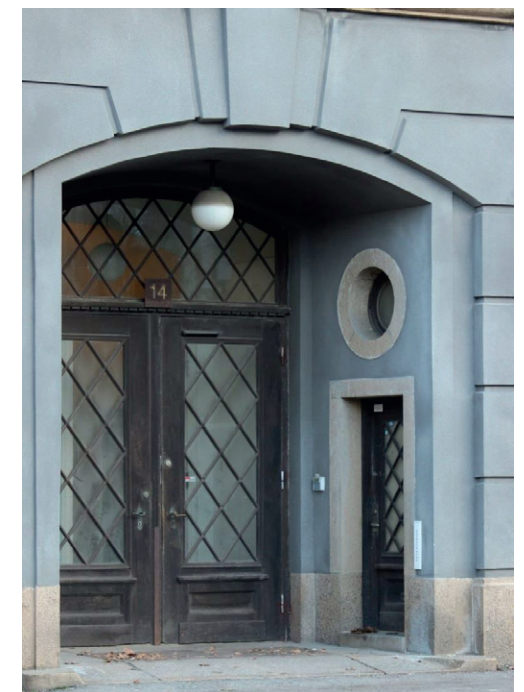
Miljöfarligt avfall måste saneras och omhändertas.

Tegelstenar och tegelpannor kan återanvändas och räknas till de mer attraktiva andrahandsbyggvarorna tack vare den fina patina äldre tegel har. Det krävs att man är varsam vid rivningen och att tegelstenarna är murade med kalkbruk för att de ska gå att ta isär. Vid återanvändning av taktegel ska man tänka på att olika tegelpannor har olika dimensioner och att det därför kan innebära en hel del pyssel att lägga ett nytt tak med gamla taktegelpannor. // Källa ekoyggportalen.se

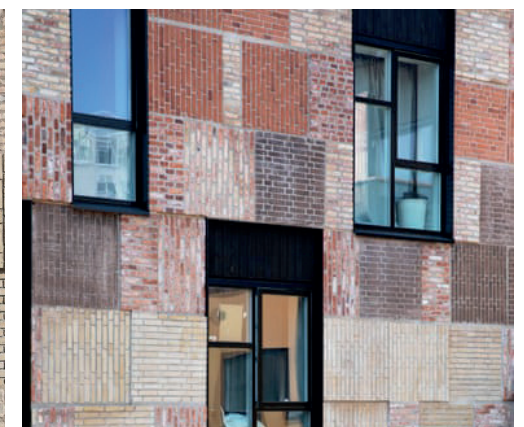
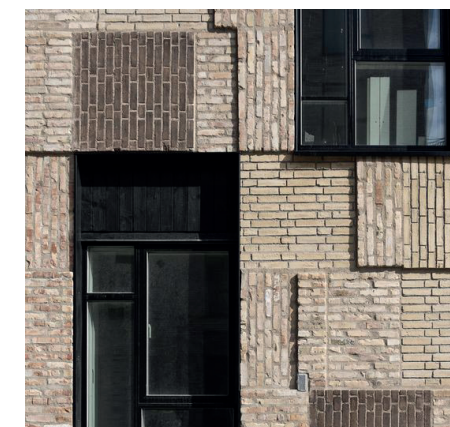
Förutsättningen för återbruk är en selektiv rivning. Jämfört med vanlig rivning ökar arbetsinsatsen med upp till 30% vid selektiv rivning. Den ökade arbetsinsatsen måste värderas mot det stora spilletalet en vanlig rivning ger. Ökade deponeringskostnader för osorterat avfall eller återvinningsbart avfall kommer att styra mot fler selektiva rivningar.

I projektet måste tid planeras in för inventering, demontering samt varsam rivning.

Vidare utredning bör sker om fler byggnadsdetaljer går att återanvända i projektet så som inredningsdetaljer, armaturer eller utvändiga räckesdetaljer.

Foton på detaljer i befintliga byggnader

Bilder på återbruk av tegel i andra projekt